29270 Reclasseringsbeleid

Nr. 163 Brief van de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 22 september 2026

Het voorkomen van recidive is een belangrijk doel van het Nederlandse veiligheidsbeleid. Elke twee jaar voert het WODC recidivemetingen uit onder verschillende groepen justitiabelen voor de recidivemonitor. De meest recente recidivemeting ziet op de periode 2012-2022 en kent de volgende drie groepen:

- Recidive na schuldigverklaring: volwassenen en jeugdigen die schuldig verklaard werden,
- Recidive na detentie: volwassenen en jeugdigen die vrijkwamen uit detentie[1], en
- Recidive na werkstraf of reclasseringstoezicht: volwassenen waarbij een werkstraf of reclasseringstoezicht is beëindigd.

Met deze brief informeer ik u over de uitkomsten van het onderzoek en de conclusies die ik daaraan verbind. De factsheets van het WODC zijn bijgevoegd.

Het onderzoek en de resultaten

In de door het WODC opgeleverde recidive-factsheets wordt *geregistreerde recidive* gerapporteerd. Daarmee wordt bedoeld: justitiabelen die een nieuwe strafzaak (of meerdere strafzaken) hebben die is afgedaan met een straf of andere afdoening van de rechter of het Openbaar Ministerie (OM). Vrijspraken en sepots tellen hierbij niet mee. Delicten die niet ter kennis komen van politie, waarbij geen verdachte wordt gevonden of die niet door de politie aan het OM worden doorgezonden, blijven buiten beeld. Naast de geregistreerde recidive, heeft het WODC ook de *recidivefrequentie* onderzocht. Dit cijfer geeft het gemiddeld aantal strafzaken per recidivist per jaar weer.

Volwassenen

- Recidive na schuldigverklaring

Het percentage *schuldig verklaarde volwassenen* dat binnen twee jaar recidiveerde lag in 2022 op 28%. Ten opzichte van 2012, waar het recidivepercentage op 25% lag, is dit een stijging van 3 procentpunt. De recidivefrequentie binnen deze groep bedraagt in 2022 gemiddeld 1,5 nieuwe strafzaken per jaar, dat is iets meer dan de 1,34 nieuwe strafzaken per jaar in 2012.

- Recidive na detentie

[1] De hierbij onderzochte groep omvat feitelijk alle personen die in een penitentiaire inrichting of justitiële jeugdinrichting verbleven. Dit omvat personen die ingesloten waren voor voorlopige hechtenis, een vrijheidsstraf of strafrechtelijke maatregel, een onbetaalde boete of niet uitgevoerde werkstraf die omgezet werd, of schending van voorwaarden van een voorwaardelijke sanctie waarna tenuitvoerlegging volgde.

Uit de recidivemonitor blijkt dat van de *volwassenen die in 2022 vrijkwamen uit detentie* 45% binnen 2 jaar recidiveerde. Dit percentage is in de periode 2012-2022 met 2 procentpunt afgenomen, in 2012 lag het op 47%. De recidivefrequentie voor deze groep is in dezelfde periode gestegen van 1,92 in 2012 naar een gemiddelde van 2,14 nieuwe strafzaken per jaar.

- Recidive na werkstraf

Van de *volwassenen die een werkstraf beëindigden* in 2022 recidiveerde 27% binnen 2 jaar. Dit percentage is afgenomen, met 3 procentpunt, sinds 2012. In 20212 lag het op 30%. Met een recidivefrequentie van 1,15 nieuwe strafzaken per jaar in 2022 is er weinig veranderd ten opzichte van 2012 waar de recidivefrequentie ook 1,15 was.

- Recidive na reclasseringstoezicht

Het aandeel *volwassenen* dat *na toezicht* recidiveerde lag in 2022 op 33%. Dit percentage is 4 procentpunt lager dan het percentage in 2012. Toen was het 37%. Het gemiddelde aantal nieuwe strafzaken voor deze groep is 1,86 en dat past binnen de schommelingen die we in de periode 2012-2022 zien.

Jeugd

- Recidive na schuldigverklaring

Van de *jeugdigen die in 2022 schuldig zijn verklaard* recidiveerde 37% binnen 2 jaar. Dit percentage ligt 4 procentpunt hoger dan in 2012, toen was het 33%. De jeugdigen die in 2022 recidiveerden hadden gemiddeld 1,09 nieuwe strafzaak per jaar. Dit is nauwelijks veranderd in de periode 2012-2022.

- Recidive na jeugddetentie

Van de *jeugdigen die in 2022 uitstroomden uit een justitiële jeugdinrichting* recidiveerde 53% binnen 2 jaar. Dit percentage ligt 3 procentpunt lager dan in 2012, toen was het 56%. De groep die recidiveert heeft gemiddeld 1,52 nieuwe strafzaken per jaar. Dit getal schommelt nogal in de periode 2012-2022, met een piek in 2015 van 1,74 strafzaken per jaar.

Veranderingen in achtergrondkenmerken

Het WODC geeft aan dat de verschillen in recidivepercentages tussen de verschillende typen sancties niets zegt over de effectiviteit van de betreffende sancties omdat de hierboven genoemde groepen sterk verschillen in samenstelling wat betreft achtergrondkenmerken als leeftijd, sekse en strafrechtelijke voorgeschiedenis. Die kenmerken beïnvloeden de mate van recidive.

Het WODC merkt daarnaast op dat de omvang van alle onderzochte groepen is afgenomen in de periode 2012-2022. De afname is verhoudingsgewijs het sterkst bij schuldig verklaarde jeugdigen; de omvang van de groep schuldig verklaarde jeugdigen in 2012 was 15.579 en dat aantal daalde naar 6.139 in 2022. De afname van de onderzochte groepen hangt samen met een afname van de

geregistreerde criminaliteit. De afname van de geregistreerde criminaliteit is waarschijnlijk een gevolg van een daling van de (jeugd)criminaliteit[2].

Een daling in de omvang van onderzochte groepen kan gevolgen hebben voor de groepssamenstelling en daarmee de recidivetrends beïnvloeden. Concreet in dit onderzoek zien we een aantal trends: een hogere gemiddelde leeftijd, een groter aandeel mannen en een toename van het gemiddelde aantal eerdere strafzaken. In algemene zin geldt dat een hogere gemiddelde leeftijd meestal leidt tot een lager recidiverisico en een hoger percentage mannen en een uitgebreider strafrechtelijk verleden tot een hoger recidiverisico.

Het WODC merkt daarnaast een verschuiving van traditionele criminaliteit naar online criminaliteit op. Van online criminaliteit is bekend dat er minder aangifte wordt gedaan en dat de ophelderingskans laag is. Dit heeft een dempend effect op de geregistreerde recidive.

Reactie op het onderzoek

Ik vind het van belang om inzicht te hebben in de ontwikkelingen en trends op het gebied van recidive. Tegelijkertijd geven de recidivemetingen geen inzicht in de oorzaak van fluctuaties van deze cijfers. Op basis van deze tweejaarlijkse recidivemetingen is het alleen mogelijk te signaleren of de recidive onder verschillende groepen justitiabelen daalt, stijgt of gelijk blijft.

Wat opvalt in de cijfers is de stijging in de geregistreerde recidive in de periode 2012-2022 waar het gaat om schuldig verklaarde volwassenen en jeugdigen ten opzichte van de daling van het recidivepercentage bij volwassenen en jeugdigen van alle andere afdoeningen (detentie, werkstraf en reclasseringstoezicht). Op mijn verzoek zal het WODC hier nog een nadere analyse van maken.

Het beïnvloeden van recidive is niet eenvoudig door het grote aantal factoren dat van invloed is op het gedrag van justitiabelen. Bovendien worden de recidivecijfers niet alleen beïnvloed door de feitelijke recidive, maar bijvoorbeeld ook door de mate waarin daders worden opgespoord en vervolgd. Om meer zicht te krijgen op de redenen van veranderingen in de geregistreerde recidive en de recidivefrequentie heb ik begin dit jaar het WODC gevraagd een programma doorontwikkeling recidiveonderzoek in te richten. Doel van het programma is het vergroten van inzicht in de factoren die recidive beïnvloeden en het toetsen of beïnvloedbare factoren meetbaar zijn en in positieve zin kunnen worden beïnvloed. Zo kan het effect van het opleggen en tenuitvoerleggen van straffen op recidive-beïnvloedende factoren beter inzichtelijk worden gemaakt en biedt het meer aanknopingspunten voor beleidsvorming. U bent hierover eerder geïnformeerd bij brief van 17 maart 2026.[3] Ik verwacht u medio 2028 de eerste onderzoeksresultaten te kunnen toesturen.

---

[2] De Jong, J. (2018) Het mysterie van de verdwenen criminaliteit. Centraal Bureau voor de Statistiek: Heerlen, 3, 58. Van der Laan, A.M. Tollenaar, N. Beijers. J., en Kessels, R. (2024) Ontwikkelingen in de jeugdcriminaliteit 2000-2023. WODC Cahier 2024-15.
[3] Kamerstuk 29 911, nr. 500

Ook ga ik met het WODC bezien of en zo ja waar, verder verdiepend onderzoek nodig is naar aanleiding van deze cijfers. Eventuele vervolgonderzoeken zullen worden meegenomen in de strategische evaluatieagenda's van de thema's sanctie uitvoering en/of jeugd.

De staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,
K.T. van Bruggen